

Рівень забезпеченості лікарями по Україні, на перший погляд, досить високий – 31 на 10 тис. населення, що майже дорівнює середньоєвропейському показнику (33 на 10 тис. населення). Проте середньоєвропейський показник вказує забезпеченість лікарями-практиками, тоді як в Україні цей показник включає також організаторів охорони здоров'я, методистів, санітарних лікарів і вчених [5].

Отже, у сфері охорони здоров'я спостерігаються кадрові диспропорції серед лікарів та середнього медичного персоналу, а також значна кількість працівників пенсійного та передпенсійного віку. В Україні розвинений лише клінічний тип медицини і майже не проводяться профілактичні заходи, спрямовані на попередження збоїв роботи людського організму. Фінансування охорони здоров'я спрямовано в переважній більшості на вторинний та третинний рівні медичної допомоги, що призводить до неефективного використання бюджетних коштів.

Література

1. Квіташвілі О. Щорічна доповідь про результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2014 рік / за ред. О. Квіташвілі. – К.: МОЗ України, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», 2015. – 460 с.
2. Критерії класифікації закладів охорони здоров'я за рівнями надання медичної допомоги. Методичні рекомендації./ Міністерство охорони здоров'я України. Український інститут стратегічних досліджень. – К., 2010. – 21 с.
3. Лехан В. М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір / В. М. Лехан, Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко // Україна. Здоров'я нації. – 2010. – № 1. – 43 с.
4. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія. Підручник. Київ: Знання-Прес 2004. – 615с.
5. Щодо кадрової політики у реформуванні вітчизняної сфери охорони здоров'я. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/808/>

Плинокос Д.Д., канд. екон. наук, доцент

Снітко С.І., студент

Запорізький національний технічний університет
м. Запоріжжя

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОЦЕСІВ ІНВЕСТИВАННЯ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ

Людський капітал формується за рахунок інвестицій у підвищення рівня і якості життя населення, що передбачає здійснення фінансових витрат на освіту, науку, виховання, охорону здоров'я, розвиток підприємницьких здібностей, економічну і соціальну безпеку, свободу, культуру тощо.

Основними чинниками, які стримують розвиток галузі охорони здоров'я, є недостатні обсяги державного фінансування та високий рівень корупції. Загальні витрати на охорону здоров'я в Україні, за даними національних рахунків, коливаються в межах 5,5–6,5 % ВВП. Такі показники характерні для країн Східної та Центральної Європи.

Частка фактичних витрат на галузь охорони здоров'я в середньому становить 11,7 % від зведеного бюджету України. Частка загальних витрат від номінального ВВП є одним з головних чинників оцінювання інвестування в охорону здоров'я. У 2011 р. загальні витрати в Україні на сферу охорони здоров'я як відсоток від ВВП становили 7,0 %. Рівень витрат у світі становить 10,4 % (2010 р.), у Європейському регіоні – 9,7 % [3, с.10].

Важливим показником є питома вага витрат на вищу освіту в структурі витрат на освітянську сферу. Аналіз структури загальних витрат на освіту в країнах світу в 2012 році показує, що в Україні частка витрат на вищу освіту на 14 відсоткових пункти вища, ніж в середньому по ОЕСР. Проте, в Україні цей показник за останній період зменшувався з 43 % до 38,4% [2, с. 15-16].

Вищі навчальні заклади України здебільшого фінансувались державою: 71% спожитих коштів надійшов з державного, а 29% – з недержавного секторів. Можна зазначити, що навчальні заклади, що забезпечували підготовку рівня МСКО 5 на 28% фінансувалися за рахунок коштів домогосподарств.

З 2007 року питома вага студентів, які навчались за рахунок фізичних осіб знизилась на 9,4 відсоткових пункти. Це може бути наслідком погіршення економічної ситуації, а також зменшенням загальної кількості абітурієнтів. Хоча, кількість місць державного замовлення також скорочувалася, їх скорочення мало менший темп, ніж скорочення кількості абітурієнтів, отже, домогосподарства мусили менше витрачати кошти на вищу освіту.

Середні витрати на навчання одного студента в Україні за останні роки мають тенденцію до збільшення. Так, у 2014 році вони склали 24445 грн.

Вища освіта фінансується, здебільшого, домогосподарствами – 95% від витрат недержавного сектора за відповідними рівнем освіти. Можна відзначити, що протягом 2007-2014 років частка державного фінансування системи освіти в Україні збільшилась з 75 до 85% [4, с.5].

Видатки соціального спрямування, до яких належать видатки на охорону здоров'я, освіти, духовний та фізичний розвиток, соціальний захист і соціальне забезпечення, зведеного бюджету у 2015 році становили 241,6 млрд грн. Порівняно з минулим роком вони збільшилися на 5,8 % (у минулому році було скорочення на 2,9 %).

Частка видатків соціального спрямування у державному бюджеті зменшилася на 8,8 % щодо показника попереднього року та склала 36,5 %, при цьому на 4,7 % зросли частки видатків на загальнодержавні функції (у тому числі на обслуговування боргу – на 5,7 %), оборону (на 3,8 %). Це пов'язано зі значним збільшенням видатків на оборону (121,3 %), обслуговування боргу (92,9 %) та охорону навколишнього природного середовища (41,7 %) [1].

Частки видатків соціального спрямування у зведеному та державному бюджетах є найнижчими за останні п'ять років (55,8 % та 36,5 % відповідно). Частка видатків соціального спрямування у місцевих бюджетах знизилася не так суттєво – на 1,6 % до 84,0 %.

Видатки соціального спрямування державного бюджету становили 93,9 млрд грн, що більше минулорічного показника на 0,2 млрд грн, або на 0,2%. Рівень їх виконання становив 65,6 %, що на 1,3 % менше за минулорічний показник.

Важливим елементом формування і використання людського капіталу є наукова та інноваційна діяльність. Питома вага загального обсягу витрат на

науково-технічні роботи у ВВП становила 0,77%, у т. ч. за рахунок коштів державного бюджету – 0,33%. За даними Євростату, середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС у ВВП становив 2,06%. Більшою частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії – 3,55%, Швеції – 3,41%, Данії – 2,99%, Німеччині – 2,92%, Австрії – 2,84%, Словенії – 2,80%, Франції – 2,26%, Бельгії – 2,24%, Естонії – 2,18% та Нідерландах – 2,16%; найменшою – у Румунії, Кіпрі, Болгарії, Латвії (від 0,42% до 0,66%) [5, с.35-42].

Темпи приросту витрат на освіту протягом останніх років практично не змінюються, що свідчить про стагнацію інвестування, відсутність єдиної освітньої довгострокової програми. У той же час якість освіти в Україні поки що конкурентоспроможна, однак поступово погіршується. Така сама ситуація спостерігається й у сфері охорони здоров'я. Водночас інвестиційні витрати в людський капітал в Україні надто низькі: про це свідчать як абсолютні, так і відносні показники.

Література

1. Видатки зведеного бюджету України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://costua.com/ru/budget/expenditure/>
2. Освіта в Україні 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cedos.org.ua/data/pdfs/osvitaua_250416_updated.pdf
3. Регіональний людський розвиток: Статистичний бюлетень / Державний комітет статистики України. – К, 2015. 28 с.
4. Статистичний бюлетень «Національні рахунки освіти України у 2014 році» / Державна служба статистики України. – К, 2015 р. – 14 с.
5. Ушенко Н. В. Гуманістичні імперативи економічного розвитку / Н. В. Ушенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2016. - №1. - С. 35–42.

Плюта І. Ю., молодший наук. співробітник
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»
м. Київ

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ

Як відомо, інвестиції є найбільш динамічною і вагомою частиною сукупного попиту. Існує два рівні впливу інвестицій на функціонування ринку праці та забезпечення зайнятості населення, по-перше, інвестиції створюють передумови для формування кількісного і якісного складу робочих місць (у фізичному сенсі) на підприємствах і в галузях – безпосередньо й відразу впливають на сферу зайнятості. По-друге, відбувається створення нових та оновлення (модернізація) діючих робочих місць в ході інноваційної модернізації засобів виробництва [1].

Причому, інвестиції є вагомим чинником структурних зрушень у складових макроекономічної системи, сприяючи розвитку високорентабельних галузей і підприємств.

Таким чином можна погодитись з дослідником Маршавіним Ю.М., що «сьогоднішні інвестиції формують якісні характеристики завтрашніх робочих